

Helping Kids!

ЦЕЛИ И ПРИКАЗ

Оваа година истражувачкот тим на *Helping Kids!* го продолжи и прошири истражувачкиот фокус на „Игри со имиња“. Овој проект се стреми кон тоа да се сфати кога и како децата почнуваат да препознаваат одредени имиња, симболи, социјални ознаки во рамките на нивната културолошка средина. Покрај спроведување на истражувањето Северна Ирска, проектот вклучи и две други земји: Косово и Македонија.

Истражувањето се фокусира на деца од 5 до 11 години, и опфати 723 деца од Северна Ирска, 214 од Косово и 227 од Македонија. Секое дете играше серии од игри на лап топ или таблет со овластен член од нашиот истражувачки тим. Од децата се бараше да одредат што би можело на другата личност да и се допаѓа и како би категоризирале различни имиња или слики.

Со извршените анализи сакаме да истражиме како децата од различни земји распознаваат разни културолошки симболи во текот на нивниот развој.

Северна Ирска: Три игри

Во Северна Ирска истражувањето се вклучи три одделни игри кои имаа различни фокуси.

Првата игра се вика „Симболи и знаци“ е насочена кон избер на различни слики, симболи и знаци од Северна Ирска. Втората се вика „Каде припаѓаат овие?“ во која децата според нивно мислење треба да ги одделат различни слики во различни категории. Третата „Што содржи името?“ се фокусира на имиња кои историски се поврзуваат со одредена културолошка група.

За време на игрите истражувавме како децата стануваат се подобри во препознавање на социјалните знаци со зголемување на нивната возраст.

ЗАПОЗНАЈ ГО ТИМОТ
**Queen's University
Belfast**

Laura Taylor, Ph.D.
Jocelyn Dautel, Ph.D.
Risa Rylander, MSc

Универзитет Американ Колеџ
Скопје, Македонија:
Д-р. Ана Томовска Мисоска

Рочестер институт за
технологија, Косово:
Edona Maloku Berdyna, MSc

ШТО СОДРЖИ ИМЕТО?

Оваа игра се фокусира на најчесто употребувани имиња од различни групи во Северна Ирска.

Резултатите покажаа дека како што се постари, децата повеќе одбираат имиња од нивно опкружување, се споспособни да ги категоризираат имињата и имаат тенденција да споделуваат повеќе информации со членови од нивно опкружување.

Меѓутоа, резултатите исто така покажаа дека ако децата имаат позитивно искуство со деца од другата група исто така споделуваат повеќе информации и надвор од групата дури и со они кои не ги познаваат лично.

Кај сите три игри децата како што се постари покажуваат поголемо разбирање и познавање на социјалните знаци од Северна Ирска.

Каде припаѓаат овие?

Играта „Отворено сортирање” ги охрабрува децата да организираат различни слики во категории. Оваа игра е различна од другите затоа што содржи помалку структурирани одговори и им дава повеќе слобода на децата.

Слично на другите две игри, резултатите покажаа дека како што се постари децата се посвесни за тоа какви културолошки прикази се поврзани со различни симболи и слики како што се знамиња, спорт и активности на групите.

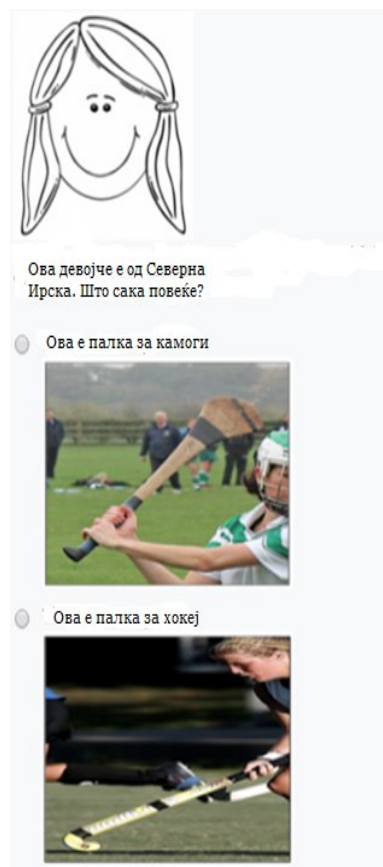
Понатамошните анализи од ова истражување ќе ни помогне да одредиме кои слики се битни за децата без разлика на возраста.

СИМБОЛИ И ЗНАЦИ

Играта „Симболи” се фокусира на различни културолошки слики и симболи што можат да се најдат во Северна Ирска.

Резултатите од ова истражување покажаа дека колку се постари децата толку повеќе развиваат свест за категоризирање на разни слики и развиваат чувство сами да одредат кои слики се од нивното опкружување.

Исто така резултатите покажаа дека што повеќе децата сакаат да играат со деца од друго опкружување, толку повеќе споделуваат информации со деца од друго опкружување.

Нашите соработници од Косово и Македонија од Балканскиот регион во Европа

БАЛКАНСКИ ИГРИ

Косово

Игрите во Косово се многу слични со истражувањето Символи, спроведено во Северна Ирска, но со неколку дополнителни делови. Овие игри прво беа преведени на двата официјални јазици на оваа земја, албански и српски.

Резултатите покажаа сличности со тие на Северна Ирска. Како што растат и се развдуваат, децата препознаваат различни социјални и културолошки ознаки, побрзо развиваат чувство за избор на имиња и ознаки во нивната општествено опкружување. Споделувањето информации само со деца од нивната заедница е намалено со тоа што децата имаат позитивно искуство и интеракција со деца од друго опкружување.

Фидбек од училиштето

За сите деца кои учествуваа во истражувањето беше побарана согласност од родител. На почеток на секоја сесија секое дете беше прашано дали сака да учествува. Најчесто децата кажуваа дека уживале во овие игри и во одговарањето на прашањата.

„Ова истражување е сосема ново искуство за учениците од мојот клас. Никогаш не учествувале во вакво или слично истражување, па ова беше сосема ново и иновативно за нив. Играњето игри, добивање награди и сертификати за како млади научници беше многу мотивирачки за нив. Со часови зборуваа за тоа. Задоволство беше да учествуваме во вакво важен проект што помага за мир и сплотување во нашата земја., што мислам дека очајно ни треба!“

- Наставник во основно училиште во Приштина/Косово

ПОЗАДИНА ЗА КОСОВО:

- ◆ Војната во Косово траеше од 1998-1999 година.
- ◆ Република Косово во 2008 година прогласи независност.
- ◆ Денеска мнозинството граѓани во Косово го сочинуваат етнички Албанци, додека мал процент има етнички Срби.
- ◆ Училиштата во Косово се поделени според тоа кој јазик го зборуваат учениците: албански или српски.

Што ти се допаѓа повеќе?

Ова е флија

Ова е сарма

ЛОКАЛНИ ОБЕЛЕЖЈА

Сликите и имињата што се користат за секоја од земјите се прилагодени на локалната култура. На пример, некои јадења се посебно специфични за одредени региони во Косово од други, како што е прикажано на сликите погоре.

ПОЗАДИНА ЗА МАКЕДОНИЈА:

- ◆ Македонија прогласи независност во 1991 година.
- ◆ Мнозинството во Македонија го сочинуваат етнички Македонци, додека малцинството се етнички Албанци,
- ◆ Учениците во Македонија се одделени во одделенија, според тоа кој јазик се зборува: македонски или албански.

ДОПОЛНИТЕЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Тимот од истражувањето *Helping Kids!* напорно работи на идните анализи од на податоците

Тимот на *Helping Kids!* е вклучен во бројни други проекти. На пример, некои од нашите проекти вклучуваат истражување за просоцијално однесување како што е симпатија и емпатија.

За повеќе информации за ова или било што друго во рамките на истражувањето од *Helping Kids!*, посетете ја нашата интернет страница или контактирајте со член од нашиот тим

Контактирајте нè!

School of Psychology
David Kier Building
BT7 1NN

Our website: [http://
helpingkidsqub-
blog.wordpress.com](http://helpingkidsqub-blog.wordpress.com)
Phone: 0289097309
Email: [helping-
kids.qub@gmail.com](mailto:helping-kids.qub@gmail.com)

Македонија

Игрите во Македонија беа слични како на Символи во Северна Ирска. Како и во Косово, така и тука беа преведени на двата најупотребувани јазици во Македонија: македонски и албански.

Резултатите од истражувањето во Македонија покажаа значајна врска меѓу годините на децата и нивното препознавање на социјалните ознаки кои припаѓаат на една или друга заедница.

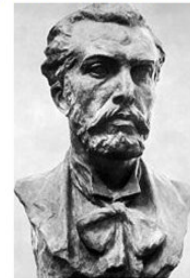

Ова момче е од Македонија. Тој е Македонец. Што му се допаѓа повеќе?

● Споменик на Кирил и Методиј

● Споменик на Наим Фрашери

ВИ БЛАГОДАРИМЕ!

Од името на тимот на *Helping Kids!* и Универзитетот Квинс во Белфаст, сакаме да искажеме искрена благодарност за секој кој го поддржа овој проект.

Особено сме благодарни на директорите и наставниците во многу основни училишта кои работеа со нас, за нивниот ентузијазам, соработка и учество.

Исто така искрено им благодариме на сите ученици и нивните родители за учеството, без кои ова истражување не ќе можеше да се спроведе.

Сакаме да ги извдоиме и нашите меѓународни партнери, училишта и ученици за нивните придонеси во ова истражување. Специјална благодарност до нашите меѓународни проектни координатори Ана Томовска Мисоска и Едона Малоку Бердина, и нивните одлични тимови; Ардит Златку, Ратка Ќосева, Лина Рогац, Ева Барамчева, Бисера Николова Мери Цветаноска, Беса Арифџи, Кренар Лешџи, Ангџела Мирковиќ и Гента Шабани.

Проектот *Helping Kids!* промовира позитивни врски меѓу групите и градење на мирот во поделени општества, и немаше да биде можен без финансиската поддршка од Секторот за Економија-награда од глобален истражувачки фонд (ГЦРФ) (ДФЕГЦРФ7-18/Тајлор).